

REMISSYTTRANDE

2024-05-31

FRA beteckning

Dnr 2024FRA182-8

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten

Er handläggare
Ewa Bergwall

Ert datum
2024-03-28

Er beteckning
KN2024/00755

FRA handläggare
Fanny Björklund

FRA föreg. datum

FRA föreg. beteckning

Betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)

Försvarets radioanstalt (FRA) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på förslagen i betänkandet.

Rubrikerna i yttrandet är hämtade från betänkandet.

8.2.1 Förutsättningarna för regeringsprövning ska förtydligas och disponeras om och 8.2.2 Regeringen avgör om den ska pröva målet

Betänkandet innehåller förslag som innebär att mark- och miljödomstol, istället för att obligatoriskt lämna över ett mål till regeringen när kriterierna för överlämnande är uppfyllda, ska ge regeringen tillfälle att ta över prövningen. Förslaget innebär att regeringen ska ta över prövningen av målet ifråga om målet rör en fråga eller intresseavvägning som bör göras av regeringen. Detsamma gäller även överlämnande av överklagade mål som rör försvarsmyndigheterna.

FRA anser att frågan om vilka försvarsrelaterade mål som ska avgöras i domstol respektive av regeringen tydligt ska framgå av lag och förordar därför den nu gällande ordningen.

FRA är en del av svensk underrättelsetjänst med uppgift att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt kartläggning av yttre hot mot landet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Inom försvarsunderrättelseverksamheten ska FRA bedriva signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och till lagen anslutande förordning. FRA bedriver signalspaning i syfte att kartlägga bl.a. yttre militära hot, internationell terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet, allvarliga yttre hot mot samhällets infrastrukturer, främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen och övriga internationella företeelser som har betydelse för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. All signalspaning är riktad mot utländska förhållanden och sker på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten.

FRA bedriver även cybersäkerhetsverksamhet. FRA får efter begäran stödja sådana statliga myndigheter och enskilda verksamhetsutövare som hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitiskt avseende. FRA ska särskilt kunna stödja insatser vid nationella kriser med IT-inslag, medverka till identifiering av inblandade aktörer vid IT-relaterade hot mot samhällsviktiga system, genomföra it-säkerhetsanalyser, och ge annat tekniskt stöd.

För uppgifter rörande FRA:s verksamhet gäller i stor omfattning sekretess enligt bl.a. 15 kap. 2 § OSL. I många delar är de uppgifter som finns hos FRA av synnerlig betydelse för rikets säkerhet och kvalificerat hemliga.

För att FRA effektivt ska kunna fullgöra sitt uppdrag enligt ovan krävs det att rätt beslut fattas i rätt tid. I förarbetena till den nuvarande bestämmelsen i 21 kap. 7 § miljöbalken uttalades att frågor som rör försvaret allmänt är av sådan natur att de lämpligen bör prövas av regeringen, varför de alltid ska överlämnas till regeringens avgörande.¹ FRA anser att mål och ärenden som rör försvaret och är föremål för prövning enligt miljöbalken typiskt sett innehåller politiska avvägningar i någon mån. Därför är FRA:s uppfattning att nyssnämnda förarbetsuttalande fortfarande är aktuellt, inte minst mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget. Det kan mot bakgrund av det nu anförda ifrågasättas om förslaget är ändamålsenligt. FRA anser att dagens reglering i huvudsak är välfungerande och tillgodoser myndighetens behov av rätt beslut i rätt tid.

FRA ser vidare en risk för att myndigheten med den föreslagna regleringen kommer behöva lägga mer tid och resurser på att motivera för både domstolen och regeringen varför regeringen ska pröva ett specifikt mål eller ärende för att inte riskera att mål som

¹ Prop. 1997/98:45 del 2 s. 235

bör prövas av regeringen istället avgörs av domstol. Det föreligger även hög risk att försvarsmyndigheterna behöver offentliggöra säkerhetskyddade uppgifter för att domstolen ska kunna göra en korrekt bedömning. Härvid instämmer FRA i det särskilda yttrandet om den ökade risken för att mål och ärenden som är av betydelse för försvarsmyndigheterna prövas i domstol istället för av regeringen om den föreslagna regleringen får genomslag.²

8.2.6 Regeringen ska inte pröva frågor om rättegångskostnader och andra ersättningar eller kompensationer

Utredaren föreslår att regeringen inte längre ska pröva frågor om andra typer av ersättningar eller kompensationer. Förslaget är istället att dessa frågor ska avgöras av domstol eftersom dessa frågor inte förutsätter ett politiskt ställningstagande. FRA delar inte utredarens uppfattning i denna del.

Frågor som rör andra ersättningar och kompensationer har inte sällan en avgörande betydelse för försvarsmyndigheternas möjlighet att fullgöra sina respektive uppdrag, vilket i det yttersta bidrar till att på olika sätt försvara Sverige. FRA bedömer därför att frågor som rör andra ersättningar och kompensationer i varje fall innebär ett politiskt ställningstagande som medför att frågan under alla omständigheter ska avgöras av regeringen.

12.4 Förslag om överlämnande av mål till regeringen

FRA saknar en analys av i vad mån mål och ärenden kan komma att avgöras i domstol istället för av regeringen samt en analys av vilka konsekvenser detta kan få för domstolarnas säkerhetsarbete. Som ovan nämnt är de uppgifter som finns hos FRA i många delar av synnerlig betydelse för rikets säkerhet och kvalificerat hemliga. Bedömningen av mål och ärenden med koppling till FRA:s verksamhet kräver därför i många fall tillgång till säkerhetskyddade uppgifter, vilket kommer ställa särskilda krav på domstolens verksamhet, personal och IT-system för att för att domstolarna ska kunna beredas tillgång till samma underlag som regeringen. En konsekvensanalys i denna del hade enligt FRA:s mening varit önskvärd eftersom utfallet av en sådan analys möjligen skulle kunna tala för en fortsatt obligatorisk regeringsprövning.

² SOU 2024:11, s. 603.

FRA

I detta ärende har biträdande chefsjuristen Jessica Sjöstrand beslutat. I den slutliga handläggningen har också deltagit juristen Fanny Björklund (C JUR:s kansli/rättsenheten), tillika föredragande.

Försvarets radioanstalt

Jessica Sjöstrand

Fanny Björklund

FRASändlista

Externt för kännedom

Försvarsdepartementet/EFU

Försvarsdepartementet/Rättssekretariatet

Internt FRA

GD

ÖD

C JUR

Biträdande C JUR

C GD:s stab

C KOM

AC

C JUR:s kansli/C Rätts